

Revideret projektbeskrivelse

Læsning som færdighedsområde i alle fag

Projekt mål:

Kompetenceløft for alle lærere på mellemtrinnet med henblik på at varetage den fortsatte læseudvikling så elevernes læsefærdigheder styrkes, samtidig med at deres læselyst og læseglæde bevares. Læseundervisningen er traditionelt set dansklærerens ansvarsområde, fordi dansklæreren har ansvaret for elevernes læseundervisning. Der er behov for, at der sker en spredning af viden om læsning og læseundervisning på tværs af faggrænser i grundskolen læsefærdigheder.

Faglærernes kendskab til didaktiske metoder, der har vist sig at føre til gode faglige bør øges. Der arbejdes med følgende delmål:

- Dansk- og faglærerne efteruddannes i den fortsatte læsning - læsning er et færdighedsområde i alle fag
- Dansklærerne efteruddannes i nyere læse- og litteraturpædagogik (litteraturteori)
  - Dansk- og faglærerne uddannes til at undervise i læseforståelse (strategier og redskaber) i relation til såvel skønlitteratur som sagtekster
  - Fagenes særlige faglige registre relateret til skolens fagbøger (- det at lære et fag er også at lære et sprog – ord, sætnings- og tekstniveau, lay-out, billeder mv.)
- Inspirationsmateriale til alle skoler om hvordan handleplanen udarbejdes, så de kan danne grundlag for at diskutere og reflektere over mål og undervisningsmetoder
- Skolen/skolerne skal i sin/deres handleplan beskrive, hvordan den/de vil sikre at lærerne i alle (boglige) fag inddrages i læseundervisningen

Metode

Forløbets indhold udvikles på basis af dokumenteret viden om, hvad der virker i den litterære og fagligt funderede læseundervisning. Lærerne i klassens team (dansk- og faglærere) samarbejder for at få ny viden i brug i læseundervisningen ud fra fælles læsefaglige mål. Skolerne skal i deres handleplan for læsning beskrive, hvordan de vil sikre, at lærerne i alle (boglige) fag inddrages i læseundervisningen.

Projektgruppen, der arbejder med udviklingen af konceptet for efteruddannelsen, består af specialundervisningskonsulent Bente Fisker, Frederiksberg kommune samt lektor Merete Brudholm, UCSjælland. Det er valgt, at efteruddannelsen skal påbegyndes på kommende 4. *klassetrin*.

Desuden har kommunens pædagogisk administrative konsulent Anne Nyholm og videntcenterchef Inger Schultz Hansen, CVU Sjælland deltaget i et indledende møde. Det samme gælder skolernes læsevejledere. Lektor Ruth Mulvad, CVU STORK er inddraget i 5 lektioner med henblik på læsning og sprog specifikt i relation til faglærergruppen.

Struktur

Skoleåret 2006-2007

Lærerne på 4. klassetrin efteruddannes.

Kommunens otte skoler omfatter på 4. klassetrin 23 dansklærere og ca.20 faglærere. Disse dansk- og faglærere efteruddannes i 2006-2007.

Der følges op på efteruddannelsen på 5. klassetrin med to årlige kursus eftermiddage,

2007-2008.

Skoleåret 2007-2008

Lærerne på 6. klassetrin efteruddannes. Hvert lærerteam omfatter dansk-, matematik-, natur/teknik- og historielæreren.

Skoleåret 2008-2009

Lærerne på 8. klassetrin efteruddannes. Hvert lærerteam omfatter dansk-, matematik-, fysik/kemi- og historielæreren. Lærerne afleverer handleplaner for hver klasse og i alle fag i januar 2009. Handleplanerne evalueres april 2009.

Efteruddannelsesstrukturen er som følger (gældende alle tre år):

Introduktionsgang inden sommerferien med henblik på den kommende handleplan for læsning

Kursusfase: august, september, oktober

Praksisfase: I november, december, januar, februar og marts implementeres nye tiltag -se indikatorer/milepæle

Evaluering: april

Indikatorer/ milepæle:

November 2006

- Efteruddannelsen starter

Forår 2007

- *Kommunale handleplaner for læsning*

Gennem det formodede kompetenceløft at udvikle kommunale handleplaner for læsning, hvor det synliggøres at dansk- og faglærerne sammen har ansvar for elevens skriftsproglige udvikling, dvs. hvilke læsetekniske værktøjer og redskaber, den enkelte faglærer vil kunne integrere i sin læseundervisning. Lærerne opfordres således til at have mere fokus på elevernes læsning af forskellige tekstgenrer, således at der sker en ansvarsfordeling med henblik på undervisningen i strategier.

- *Elevens læserapport*

I forbindelse med læsning (faglig læsning) i tværfaglige kursusforløb kan eleverne arbejde med redskaber og aktiviteter af betydning for faglig læsning herunder udarbejde en *læserapport*, der fx beskriver hvilke strategier, redskaber og metoder, eleven har anvendt i forbindelse med faglig læsning samt sit udbytte af disse aktiviteter.

- *Årskurser i læsning*

Skolen kan fx udbyde kurser i læsning til svage læsere således at de får mulighed for at udvikle gode læsevaner i forbindelse med skolens opgaver. Her kan undervises i såvel skønlitterær som faglig læsning.

Forår 2008

- *Kommunale handleplaner for læsning*

De udarbejdede forslag til handleplaner for læsning (6. klassetrin) som skolerne har arbejdet med siden september 2007 evalueres og arbejdet med nye handleplaner for kommende 7. klassetrin påbegyndes.

- *Elevens læserapport*

Det udarbejdede forslag (se bilag) til evaluering af elevernes udbytte af arbejdet med læseforståelsesstrategier skal afleveres i to-tre eksemplere fra hver af de deltagende klasser.

- *Evalueringsnotat (lærerne)*

Der er udarbejdet et evalueringsnotat som de deltagende team ligeledes skal aflevere

da den mundtlige evaluering ikke skønnes at kunne stå alene

Efterår 2008

- Efteruddannelsen af 8. klassetrin startes. Samme struktur som tidligere, dog inddrages dimensionen dansk som andet sprog.

Forår 2009

- *Kommunale handleplaner for læsning*

De udarbejdede forslag til handleplaner for læsning (8. klassetrin), som skolerne har arbejdet med siden september 2008 evalueres, og arbejdet med nye handleplaner for kommende 9. klassetrin påbegyndes.

- *Elevens læserapport*

Det udarbejdede forslag (se bilag) til evaluering af elevernes udbytte af arbejdet med læseforståelsesstrategier skal afleveres i to-tre eksemplere fra hver af de deltagende klasser.

- *Evalueringsnotat (lærerne)*

Der er udarbejdet et evalueringsnotat, som de deltagende team ligeledes skal aflevere, da den mundtlige evaluering ikke skønnes at kunne stå alene.

Evaluering/kvalitetssikring

Evaluering af efteruddannelsens niveau og funktionalitet i samarbejde med kommunens egne konsulenter. Evalueringen omfatter:

- Læsetest af deltagende elever (3. klassetrin testes med SL 60, forår 2006)
- Læsetest af de deltagende elever (4. klassetrin forår 2007, test aftales)
- Mundtlig evaluering med de deltagende dansk- og faglærere
- Tre elever med store læseforståelsesvanskeligheder iagttages specifikt (samarbejde med skolens læsevejleder)
- Læsetest af kommende 6. klasser (5. klassetrin forår 2007, test aftales)
- Bearbejdning af det indsamlede (kommunens konsulenter)
- Endelig bearbejdelse/offentliggørelse m.v. af lektor Merete Brudholm, UC Sjælland

Kommunikation/konferencer

- Offentliggørelse af projektets milepæle/indikatorer på Nationalt Videncenter for Læsnings hjemmeside.
- Artikel i tidsskrifterne *Skolen* og i *Viden om Læsning*.
- Projektet præsenteres på konferencer (bl.a. Færøerne, for Frogn- og Bergen kommune)
- Kapitel i kommende antologi for læsevejledere (forventes nov.2008)
- Bearbejdelse og evt. udgivelse af efteruddannelseskonceptet til afbenyttelse i andre kommuner

Tidsplan

2006-2009

Tre-årigt udviklingsprojekt. Kommunens 6.- og 8. klassetrins lærere skal efterfølgende efteruddannes. Efteruddannelsen skal endvidere følges op på kommende 5. klassetrin med to årlige kursus eftermiddage.

Projektdeltagere:

Bente Fisker, Frederiksberg skolevæsen,
Merete Brudholm, UCSJ

Litteratur

Allerup, Peter og Meiding, Jan: *DANLÆS* Undersøgelse og pædagogisk evaluering af danske børns læsning. Analyser og resultater, Blå Serie 30, Forlaget Skolepsykologi 2007

Arnbak, Elisabeth: *Faglig læsning – fra læseproces til læreproces*, Gyldendal 2003

Arnbak, Elisabeth: *Læsedetektiven*, 1-3. Faglig læsning – elevhenvendt, Gyldendal 2006

Arnbak, Elisabeth: "De andre fags læsning" i Boelt, Vibeke og Jørgensen, Martin (red.): *Læsning – teori og praksis*, KvaN 2006

Brudholm, Merete: *Læseforståelse – hvorfor og hvordan?* Læringsareneer, Alinea 2002

Brudholm, Merete: "Læseforståelse" i Boelt, Vibeke og Jørgensen, Martin(red.): *Læsning – teori og praksis*, KvaN 2006

Brudholm,Merete: "Læsning i fagene – læseindsats på Frederiksberg" trykt i nettidsskriftet *Viden om Læsning*, nr. 1 marts 2007. Udgives elektronisk 2 gange årligt af Nationalt Videncenter for Læsning. www.videnomlaesning.dk

Brudholm, Merete: *Gid du brækker benene- og andre nye fortællinger*. Læselyst og læseforståelse på mellemtrinnet, alinea 2004 (Anvendelse af læseforståelsesstrategier i relation til læsning af skønlitteratur, 5.-6. klassetrin.)

Brudholm, Merete: *Pigen uden arme – og andre nye fortællinger*. Læselyst og læseforståelse på mellemtrinnet, alinea 2004 (Anvendelse af læseforståelsesstrategier i relation til læsning af skønlitteratur, 4.-5. klassetrin.)

Bråten, Ivar (red.) *Leseforståelse*. Lesing i kunnskabssamfunnet – teori og praksis. Cappelen, Oslo 2007

Bråten, Ivar: "Leseforståelse", Nordisk Pedagogikk, Vol 17 nr. 2 1997, s. 95-110

Frost, J. (red) *Språk- og leseveiledning – i teori og praksis*. Cappelen, Akademisk Forlag, 2009

Frost, J. (red) *Læsevejlederen – i teori og praksis*. Dansk Psykologisk Forlag, 2009

Maagerø, Eva, Tønnesen, Seip Elise (red.): *Å lese i alle fag*, Universitetsforlaget 2006